

BRŪnās acis

ARLITA LAINE

BRŪNĀS ACIS

821.174-31

La 256

Ilzes Isakas vāka dizains

Grāmatas noformējumā izmantoti fotoattēli
no autorei personiskā arhīva

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana
vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums.
Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Arlita Laine, 2022

© Literārā apdare, izdevums, mākslinieciskais noformējums,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2022

ISBN 978-9934-31-155-0

IEELPA

Madors bija cilvēku suns. Nevis desmiti, bet pāris simti pazina viņa siltumu, sirdsgudrību, sirsnību un spēju pieņemt. Viņš saprata. Saprata nopūtas, smieklus, saprata svētkus, skumjas un pasauli. Mana mamma reizēm teica: “Mador, tev ir paveicies ar mājām,” – un tētis vienmēr atsaucās: “Mums ir paveicies ar Madoru.”

Mums tik stipri ar Madoru paveicās! Ar viņa mieru, sapratni un viedumu. To apjautām tikai ar laiku, pamazām, jo, pieņemot lēmumu par suņa pievienošanos ģimenei, neviens no mums patiesībā dziži neaptvēra, ko tas nozīmē (lai arī domājām, ka nojaušam). Un saprāts, sirdsgudrība un miers auga reizē ar Madora ķepām, asti un plato muguru.

Mamma dažreiz atminas, ka pirmie divi gadi nemaz nebija viegli, nepavisam. Jā, mēs ikdienu plānojām, vadoties pēc tā, kurš un kad varēs izvest ārā Madoru. Jā, sirds ir stipri sūrkstējusi, kad sāpējis ir viņam. Bet nav iespējams pilnībā izstāstīt to siltumu, to dzīvi, kurā Madors skatījās ar savām brūnajām acīm. Gari pankūku rīti, vēli jūlija vakari un dzidrie āboli, neskaitāmas peldes mūsu ezerā. Madors bija mans krasts.

Brūnajās acīs atmirdzēja siltākā saule, mūsu pakalnu mākoņu malas un mūsu cilvēku smaidi. Viņš tik skaisti prata mīlēt un būt tuvu! Tik tuvu sirdij...

“Jūs atnesāt svaigu gaisu,” mamma allaž teica, kad pārnācām mājās no piedzīvojumiem savās pļavās, jūrās un ozolu alejās. Madors smaržoja pēc svaiga gaisa un rudens.

Mūsu stāstu sāku rakstīt teju vienlaikus ar notikumiem, secīgi virzoties arvien tālāk. Tagad, kad lasu, domāju: ak vai, gribētos nomainīt kādu vārdu, izsaukuma zīmi vietumis aizstāt ar punktu, taču tur ir tāds skaistums un īstums, tāpēc ļauju tam būt. Augām mēs, un auga stāsts, vārdi un sajūta.

Tik sirdsietilpīgs stāsts.

Madors

– Visi! Visi! Visi! – viņa skaļi sauc. Un es zinu, ko tas nozīmē. Es luncinu asti, cik ātri vien spēju. Zem ķepām čab sausi, saulē sasiluši priežu čiekuri. Skrienam mēs visi. Mēs esam astoņi – trīs brāļi un piecas māšas. Mūsu saimniece mūs jau gaida. Viņa, kā parasti, lej bļodās vēsu ūdeni, bet mana mamma guļ uz lieveņa priežu ēnā. Viņas brūnajā vēderā sasilušais piens remdē izsalkumu. Ir silti un mierīgi. Ar baltu, pienainu purnu turpat arī aizmiegu. Jūras vējš aijā un kutina ausi, mammas mugura silda. Sargā.

Satumst, un saimniece iznāk uz lieveņa, atkal mūs saucot. Es izliekos nedzirdam. Man vēl jāizskrien aplis pa savām čiekuru takām – tikai pēc tam varu doties iekšā. Visi astoņi spiežamies pie mammas nogurušās muguras, nekļūdīgi atrodam īsto vietu, kur lieliem malkiem kampt vakara maltīti – pienu. Pilnu punci iesnaužos turpat starp brāļu astēm un siltajiem sāniem. Pa miegam jūtu – mamma un brāļi ir tepat blakus. Ir pavisam droši.

Rīts. Saule jau paspējusi sasildīt lieveņa gaišos dēļus. Visi jožam ap mūsu māju, dzenājam cits cita spurainos

astes galus, tvarstām vāveres, sauleszaķus un vēju, kas skrien no krasta un ķeras manā melnajā kažokā.

Rāms vakars. Mierīga nakts un miegs. Jauns rīts. Sājš jūras vējš kutina degungalu. Silts piens brūnā mammas vēderā.

Ik dienu ķepas kļūst nīprākas, lecu arvien augstāk, un tikpat kā nav laika gulēt, jau atkal jāskrien rotaļās. Tagad pusdienās saimniece bļodās mums katram ieber kraukšķīgus kvadrātiņus no lielā maisa istabas stūrī. Pirms pāris dienām mēs ar brāli dauzoties to maisu apgāzām – tas tik bija kaut kas! Tūlīt piesteidzās māsas un pārējie brāļi, un mums sanāca nudien varenas pusdienas. Saimniece tikai smējās un teica: “Neviens kucēns nav atstājis māju, pirms tam vismaz reizi neapgāzis kraukšķu maisu!” Paga, ir bijuši citi? Kā tas ir – atstājis māju? Bet mans apjukums tūlīt aizmirsās: brālis rēja, un man bija jāskrien ārā mest kūleņus un spēlēt ķerenes.

Saimniece atkal mūs sauc: – Visi! Visi! Visi! – un mēs traucamies mājās. Gards piens. Miegs. Drošība. Mammas elpa un silta mugura.

Arlita

2006. gads. Augusts. Šķirstām interneta lapas – esam rūpīgi sijājuši piedāvājumu un palikuši pie brūniem vācu aitusuņiem, zilacainiem haskijiem un melniem labradoriem. Tētis, mamma un es – mēs visi mēģinām spriest racionāli, lai gan pārāk labi nesokas. Cenšamies

kaut ko secināt, lai varētu pieņemt lēmumu. Tētis pat piedāvā lozēt. Beigās tomēr nospriežam, ka haskijam vajadzīga pamatīga fiziska slodze, tātad nederēs. Vācu aitusuns arī pamet iespējamo variantu stabiņu. Labradors? Šķirnes apraksti, kur izcelts labdabīgums, draudzīgums un sirdssiltums, mūs pārlicina, jo īpaši tāpēc, ka mūsmājai blakus ir skola, daudz bērnu, turklāt es pati vēl esmu maza.

Kā mēs nonācām pie idejas par suni? Es nezinu un savos desmit gados to droši arī varu atļauties – vienkārši nezināt. Mamma un tētis? Arī par viņiem es šoreiz nemāku teikt. Nekad neesmu bijusi tā meitene, kura Ziemassvētku vecītim vēstulē uzstājīgi raksta, ka zem egles gribētu sunīti ar pušķi sasietu sarkanu lenti ap kaklu, – tā ka arī šis skaidrojums atkrīt. Esmu dabas bērns, dzīvoju laukos – dzīvniekus esmu mīlējusi un pazinusi vienmēr. Liekas, dzīve tagad vienkārši iegrozījies tā, lai ģimenē varētu būt vēl kāds. Sapratām, ka esam tam gatavi (ziniet, patiesībā mēs neko diži nesapratām, bet par to vēlāk).

Madors

Sadzirdu auto rūkoņu un traucos uz mājas durvīm – no mašīnas izkāpj mūsu saimnieks, notupstas, un mēs visi astoņi metamies viņam klēpī. Saimnieka āda smaržo kā vienmēr – stipri un rūgti. Viņš piespiež lūpas pie saimnieces vaiga, tikmēr es lēkāju, mēģinot aizsniegt

viņa tumši zilās kaklasaites stūri. Saimnieks stiepj roku pēc dzeltenās bumbas, bet es viņu apsteidzu. Nelaižu to ārā no zobiem, taču viņš pamet man čiekuru, un es tūdaļ palaižu bumbu vaļā. Saimnieks to ripina, es jožu pakaļ, arī pārējie brāļi un māsas skrien. Sakrītam čupā, bet es bumbu paspēju sakampt pirmais, ko starp daudzajām astēm nebūt nav tik viegli paveikt. Atnesu bumbu atpakaļ, bet neatdodu. Brītiņu pacīkstamies, un viņš tomēr tiek pie bumbas un met atkal. Es ķeru, un kopā ar brāļiem gāžamies cits citam virsū, līdz visi sajūkam vienā tumšā čokurā.

Rotaļa beidzas, un saimnieks dodas apskatīt savu laivu jūras malā, bet manu uzmanību jau novērš kas cits. Piebraukusi automašīna – atšķirīga no tās, kura pieder mūsu saimniekam. Viņējā ir melna, un tai priekšā ir četri apaļi riņķīši, bet šī ir garāka, sudrabetā krāsā, un tai priekšā ir tikai viens liels riņķis, kurš sadalīts trīs daļās, – izskatās pēc ēdiena, ar ko dažreiz mūsu mājās mīlojas vēlos vakaros un ko saimnieks mēdz man padot aiz dīvāna stūra, kamēr saimniece izliekas neredzam.

No mašīnas izkāpj kāds vīrietis un stādās priekšā kā Raimonds, viņš esot vakar zvanījis. Viņš smaržo saldi, un mana māsa paspēj ieskriet viņam rokās, pirms vēl saimniece sāk mūs saukt.

Raimonds sajūsmā smejas un izsakās, ka ņemšot šo. To, kurš pats rokās ieskrējis. Viss labais viņam dzīvē pats nācis pretī. Viņš paver rūtaino žaketi, no iekškabatas izņem čaukstošu papīru žūksnīti un sniedz

saimnieci. Pāris lapiņu izkrīt un noplivinās zemē. Tā tik būs rotaļa! Saimniece ātri vāc papīrus, bet es pakampju vienu un lēkāju Raimondam apkārt, mana aste griežas kā negudra. Saimniece cenšas mani notvert – arī viņai patīk mana rotaļa! Parādu brāļiem guvumu, un atkal sajūkam visi vienā čupā – brālis saķer manu papīra gabalu aiz stūra, un tas švirkstēdams pārplīst. Esam sajūsmā! Tagad mums ir katram savs. Saimniece Raimondam vairākkārt atvainojas, un, kad viņš, pavēris žaketi, sniedzas pēc jaunas lapiņas nu jau saplēstās vietā, viņa nerimstas atkārtot, ka tas tiešām nav vajadzīgs.

Raimonds pabužina manu pakakli – viņam ir siltākas rokas par tām, pie kurām esmu pieradis. Viņš atver auto bagāžas nodalījumu, kur ieklāta tumša, svītrotā sega, un ieceļ tur manu mūsu. Ar spēju kļaudzienu aizkrīt bagāžnieka vāks, ierūcas motors, un es apžilbstu no gaismas stariem – nebiju pamanījis, ka ārā jau satumsis. Pirms aizbraukšanas Raimonds nolaiž auto logu un saka: – Bet jāpastiepj rokas pretī, lai viss labais tajās nāktu. Vēlreiz paldies jums!

Mana saimniece smaidīdama atbild: – Piezvaniet pēc pāris dienām, pastāstiet, kā meitene būs iejutusies jūsu mājās! Un vēlreiz piedodiet par to nabaga banknoti!

Saimniece Raimondam atvainojas gluži tā, kā viņa atvainojās manai mātai, kad reiz netišām uzmina tai uz astes gala. Tai, kura nupat devās prom kopā ar Raimondu. *Uz kuriem? Kāpēc? Un kad viņa būs atpakaļ?* – man prātā šaudās domas. Viņš izskatījās uzticams un noteikti mūsu drīz atvedīs atpakaļ.